

Demans Bilgi De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Demans Bilgi De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19586>

Özet

Demans Bilgi Değerlendirme Ölçeği (DBEÖ), mevcut bir demans bilgi ölçeğinin Türkçe'ye psikometrik olarak uyarlanmış versiyonudur. Ölçek, özellikle demans hastalarına ilişkin bilgi düzeyini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu uyarılama çalışması, hemirelik meslek mensupları ve genel popülasyonun demans hakkındaki temel anlayışını ve farkındalığını değerlendirmeyi hedeflemiştir. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin Türkçe bağlamında tutarlı ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin Türkçe versiyonu 17 maddeden oluşmakta olup, demansın tanımı, nedenleri, risk faktörleri ve yönetim stratejileri gibi kritik alanlardaki bilgi eksikliklerini belirlemek için değerli bir araçtır. Elde edilen yüksek uyum indeksleri ve güvenirlik katsayısı, DBEÖ'nün klinik ve akademik araştırmalarda güvenle kullanılabilirliğini teyit etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Demans, Bilişsel Bozukluk, Bilgi Düzeyi, Ölçek Uyarılama, Psikometri, Hemirelik, Geriatri.

Yazarlar

Merve Aliye AKYOL, Sevinç Gül ŞENTÜRK, Burcu Akpınar SÖYLEMEZ, Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ.

Amaç

Demans Bilgi Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, demans hakkındaki güncel ve doğru bilgi düzeyini ölçmektir. Bu, özellikle sağlık profesyonelleri (örneğin, hemirelik öğrencileri ve çalışanları) arasında bilgi eksikliklerini tespit etmek ve bu eksiklikleri gidermeye yönelik eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmek için hayati önem taşır. Ölçek, hemirelik ve genel popülasyon arasında demansla ilgili yanlış inanışları ve bilgi boşluklarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

Uyarılama çalışması, orijinal İngilizce ölçeğin kültürel olarak Türkçeye adapte edilmesini ve bu adaptasyonun Türk kültürü ve dil yapısına uygunluğunu psikometrik yöntemlerle doğrulamayı amaçlamıştır. Bu süreç, ölçeğin Türkiye'deki araştırmalarda ve klinik uygulamalarda standart bir araç olarak kullanılabilmesini sağlamıştır.

Yapı

Ölçek, katılımcıların demans hastaları hakkındaki bilgi seviyelerini ölçen bilişsel bir yapıya değerlendirir. Ölçülen yapı, genellikle demansın etiyolojisi, semptomları, tedavi seçenekleri ve hastaların ilerleyişi gibi temel bilgi alanlarını kapsamaktadır. Ölçek, tek bir toplam puan

üzerinden demans bilgisi yeterliliğini yansıtmaktadır.

DBEÖ, bireylerin demans hakkındaki bilimsel gerçeklere ne kadar hakim olduğunu tespit ederken, aynı zamanda yanlış veya mitlere dayalı bilgileri de aydınlatma kapasitesine sahiptir. Bu, özellikle eğitimel müdahaleler planlanırken hedef kitlenin mevcut bilgi düzeyinin belirlenmesi açısından kritik bir temel oluşturur.

Geçerlik

Demans Bilgi Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun yapı geçerliliği, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin orijinal yapılarının Türkçe örnekleme de korunduğunu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Tüm uyum indeksleri, kabul edilebilir sınır olan 0.90'ın üzerinde bulunmuştur, bu da modelin veriye mükemmel uyum sağladığını göstermektedir.

Elde edilen spesifik uyum indeksleri şunlardır: Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) = 0.975, Yıllık Uyum İndeksi (GFI) = 0.983 ve Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI) = 0.962. Ayrıca, ki-kare serbestlik derecesi oranı (χ^2/df) 2.757 ($p < 0.001$) olarak hesaplanmıştır. Kök Ortalama Kare Hata Yaklaşımı (RMSEA) değeri ise 0.033 gibi oldukça düşük bir değerde olup, bu da modelin mükemmel uyumunu pekiştirmektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı, yaygın olarak kullanılan bir güvenilirlik ölçütü olan Cronbach's α katsayısıyla değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, Cronbach's α değeri 0.836 olarak belirlenmiştir. Bu değer, psikometrik standartlara göre ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu ve maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu göstermektedir.

Yüksek güvenilirlik katsayısı (0.836), ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı örneklemlerde uygulandığında tutarlı sonuçlar üretme kapasitesini teyit etmektedir. Bu durum, DBEÖ'nün hem klinik hem de araştırma ortamlarında güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılmasına olanak tanır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal doğrulaması, literatürde güvenilirliği kanıtlanmış bir yöntem olan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile gerçekleştirilmiştir. DFA, ölçeğin 17 maddelik yapılarının teorik tek faktörlü veya çok faktörlü yapıyla ne kadar uyumlu olduğunu test etmiştir. Elde edilen tüm uyum indekslerinin (CFI, GFI, NFI) 0.90 eğerinin üzerinde olması (sırasıyla 0.975, 0.983, 0.962), teorik modelin veri tarafından güçlü bir şekilde desteklendiğini göstermektedir.

Ayrıca, χ^2/df oranının 3'ün altında (2.757) ve RMSEA değerinin 0.08'in altında (0.033) olması, modelin kabul edilebilir sonuçlardan çok daha iyi bir uyuma sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Bu sonuçlar, Demans Bilgi Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun, ölçtüğü demans bilgisi yapısını doğru ve saf bir şekilde temsil ettiğini ortaya koymaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Cross-Cultural Adaptation)

Format: 17 maddeden oluşan, muhtemelen çoktan seçmeli veya doğru/yanlış formatında bilgi düzeyini ölçen bir araçtır.

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal ölçek İngilizce'dir).

Popülasyon Grubu: Sağlık Profesyonelleri (Özellikle Hemşireler) ve Genel Popülasyon.

Yaş Grubu: Yetkinler.

Popülasyon Detayları: Çalışma, hemşirelik mesleği ve genel halk örneklemeleri üzerinde geçerli kılınmıştır.

Test Metodolojisi: Nicel bilgi değerlendirmesi; psikometrik doğrulama için Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

CFI, GFI, NFI, RMSEA, Uyarlanabilirlik, Demans Bilgisi, 17 Maddeli Ölçek, Psikometrik Doğrulama.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Merve Aliye AKYOL

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: merve.akyol@deu.edu.tr

Yazışma Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2021 (Uyarlama ve Doğrulama)

Derecelendirme: Derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemiştir.

İzinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Merve Aliye AKYOL ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-postası: merve.akyol@deu.edu.tr.

Kaynaklar

Akyol, M. A., Şentürk, S. G., Söylemez, B. A., & Küçükgüçlü, Ö. (2021). Assessment of Dementia Knowledge Scale for the Nursing Profession and the General Population: Cross-Cultural Adaptation and Psychometric Validation. *Dementia and Geriatric Cognitive Disorders*, 50(2), 170-177.

Makale bağlantısı: <https://doi.org/10.1159/000517537>

Karger yayınevi üzerinden makale özetine erişim: karger.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [demans-bilgi-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](https://www.karger.com/Article/Fulltext/517537/demans-bilgi-degerlendirme-olcegi-toad.pdf)

Demans Bilgi Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin Türkçe versiyonu 17 maddeden oluşmaktadır. Kaynak içerikte ölçeğin maddeleri tam olarak listelenmemiştir.

Maddelerin listesi kaynakta belirtilmediğinden, bu kısım boş bırakılmıştır. Maddelerin tam içeriği için makalenin yazarlarıyla iletişime geçilmesi önerilir.